

Stanoviska Rekonstrukce státu k pozměňovacím návrhům projednávaným na Ústavně právním výboru

1) Pozměňovací návrh poslance Radka Vondráčka (ANO)

Pozměňovací návrh doporučujeme schválit. Návrh jednak rozšiřuje okruh výjimek o další typy smluv, u nichž zejména svazy starostů důvodně zpochybňovaly veřejný zájem ke zveřejňování. Pozměňovací návrh dále umožňuje, aby nařízením vlády byly z povinnosti zveřejnění vyňaty konkrétní typy smluv konkrétních společností, pokud jejich povinně zveřejňované údaje obsahují obchodní tajemství. Návrh tedy nezmenšuje rozsah zveřejňovaných informací, neboť takové smlouvy by se již podle stávajícího návrhu zveřejňovaly začerněné, odstraňuje ovšem nadbytečnou administrativní zátěž spočívající v systematickém zveřejňování začerněných smluv určitého typu.

2) Pozměňovací návrh poslance Jana Chvojky (ČSSD) – odklad účinnosti pro malé obce

Rekonstrukce státu se nebrání dvouleté legisvakanci lhůtě pro obce, které vykonávají přenesenou působnost v základním rozsahu. Rozumíme reakci zohledňující obavy starostů malých obcí, ale zároveň je třeba zdůraznit, že je nepovažujeme za odůvodněné. Nesouhlasíme s odůvodněním návrhu, že byly „identifikovány významné administrativní dopady a právní rizika zejména u menších měst a obcí“. Z analýzy provedené Ministerstvem vnitra plyne, že administrativní dopady a zátěž roste spolu s velikostí, resp. typem obce. Také anketa, kterou jsme provedli v asi dvacíti obcích do 500 obyvatel, které již dnes smlouvy zveřejňují, potvrdila, že jde o zcela zanedbatelné počty smluv, v průměru 20 do roka.

3) Pozměňovací návrh poslance Jana Chvojky (ČSSD) – změny v povinných subjektech a okruhu neuveřejňovaných smluv

Pozměňovací návrh je v zásadním a přímém rozporu s Prohlášením o podpoře Rekonstrukce státu, neboť neodůvodněně vyřazuje z povinného zveřejňování smluv řadu veřejných institucí (závazek poslanců výslovně zmiňuje dopad zákona na „veřejné instituce, např. státní podniky a obchodní společnosti“.) Pozměňovací návrh vyjímá například ČEZ, ČEPRO, MERO, Ředitelství silnic a dálnic, různé obcemi ovládané společnosti a mnoho dalších subjektů v ročním celkovém objemu hospodaření několika set miliard. Omezuje totiž platnost zákona jen na 100% vlastněné obchodní společnosti, vyjímá tzv. „subjekty krizové infrastruktury“ a další.

K vyřazení těchto společností neposkytuje návrh relevantní odůvodnění. Aktuální návrh zákona totiž chrání obchodní tajemství a nezavádí zveřejňování žádné informace, která by již dnes nebyla povinně poskytována podle zákona o svobodném přístupu k informacím (106/1999 Sb.). Nemůže tedy zhoršit obchodní postavení těchto společností. Problém zbytečného zveřejňování začerněných smluv (včetně tzv. povinně zveřejňovaných údajů), vhodně řeší pozměňovací návrh poslance Radka Vondráčka.

Omezením na 100% vlastnictví navíc návrh umožňuje snadné obcházení povinného uveřejňování účelovou částečnou privatizací obchodní společnosti. **Návrh navíc zmatečně formuluje sčítání majetkových účastí** – neumožňuje sčítat majetkovou účast více samosprávných celků v případě, kdy majetkovou účast nemá Česká republika. Povinnosti uveřejňovat smlouvy v Registru smluv tak nebudou podléhat například právnické osoby, v nichž mají dvě obce každá 50% či dobrovolné svazky obcí. **Návrh také povede k právní nejistotě, zda povinnost zveřejňovat smlouvy dotkne také smluv uzavíraných např. Českou televizí, Českým rozhlasem** (financovány z koncesionářských poplatků). Podobné spory mohou být u VZP, tedy zda platby zdravotního pojištění jsou veřejnými prostředky.

4) Pozměňovací návrh poslance Jana Chvojky (ČSSD) – finanční limity na uveřejňování smluv

Přijetí návrhu silně nedoporučujeme. Návrh povede k právní nejistotě, umožní obcházení zákona a paradoxně podle nás také zvýší administrativu. Může docházet k účelovému dělení smluv na těsně podlimitní, je zde problém bezúplatných smluv, např. smluv darovacích, zástavních a smluv, kterými dochází ke zřízení věcného břemene, které buď nebudou zveřejňovány vůbec, nebo bude muset dojít k ocenění jejich předmětu plnění, což je ovšem administrativně náročnější (znalecké posudky) a samozřejmě napadnutelné (cena nebyla určena správně). Pozměňovací návrh poslance Chvojky se problematikou bezúplatných smluv nezabývá vůbec, ačkoli v těchto případech může dojít k výraznému nárůstu administrativní zátěže. Je zde také problém smluv na dobu neurčitou s opakujícím se plněním, případně smluv, které budou podlimitní, a např. v důsledku neplánovaného zvýšení cen dojde k tomu, že se stanou nadlimitními.

5) Pozměňovací návrh poslance Marka Černocho (Úsvit) – o předvídání budoucnosti

Předpokládáme, že návrh, podle kterého vyjmenované subjekty, pokud v příslušném kalendářním roce hospodaří nebo **budou hospodařit** s veřejnými prostředky, nebyl myšlen vážně. Příslušný subjekt by byl nucen vždy v lednu navštívit jasnovidce, aby věděl, zda v listopadu obdrží dotaci a zda jím v únoru uzavřená smlouva bude účinná pouze po zveřejnění v registru.

Obecně ale považujeme za právně problematické řadit pod zákon jakékoli soukromé příjemce dotací – a to stejně tak církve nebo soukromé obchodní společnosti, ve kterých je výše dotací řádově vyšší než u nevládních organizací (asi 50 miliard ročně). Jedním z důvodů je například, že zákon je postaven na právní zásadě *Vigilantibus iura scripta sunt* a předpokládá spoluodpovědnost smluvních partnerů povinných subjektů za případné neuveřejnění smlouvy. V tomto případě by však smluvní partneři fakticky neměli možnost zjistit, že účinnost smlouvy s takovým subjektem nabývá účinnosti až po zveřejnění, pokud by jim to dotýčný subjekt sám neoznámil.

Podporujeme však, aby všechny tyto příjemce veřejných prostředků mohl kontrolovat NKÚ, což umožní Sněmovnou nedávno schválená novela Ústavy ČR.